

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska - Bluszcz

BK-VII.0520.204.2025
Warszawa, 20 czerwca 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedź na interpelację nr 9785 Pani Posłanki Małgorzaty Gromadzkiej *w sprawie braku możliwości skutecznego dochodzenia podwyższenia alimentów w sytuacji, gdy nie jest znany aktualny adres zamieszkania rodzica obowiązanej do świadczenia alimentacyjnego względem dziecka.*

Ad 1, 3

Ustaleniu miejsca zamieszkania pozwanego, a w konsekwencji skutecznemu dochodzeniu przeciwko niemu roszczeń w postępowaniu cywilnym, służy m.in. przepis art. 139¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 1568 ze zm.; dalej: k.p.c.). Wynika z niego, że – co do zasady – jeżeli pozwany będący osobą fizyczną, pomimo powtórzenia zawiadomienia (powtórnego awizowania), nie odebrał wysłanego pod wskazany adres pozwu, innego pisma procesowego lub orzeczenia wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma, przewodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu odpis pisma sądowego dla pozwanego i zobowiązując do doręczenia tego odpisu pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika.

W poprzednim stanie prawnym samo dwukrotne awizowanie przesyłki pod podanym adresem pozwalało na uznanie jej za doręczoną. W wyniku zmian wymagane jest zatem dodatkowe podjęcie próby doręczenia pisma przez komornika. Konieczność doręczeń

komorniczych zachodzi na przykład w sytuacji, gdy podany w pozwie adres pozwanego jest nieaktualny. Celem tej regulacji było m.in. wyeliminowanie nieskuteczności doręczeń.

W przypadku, gdy próby doręczenia przez komornika w trybie art. 139¹ § 1 k.p.c. nie przyniosą żadnych rezultatów i okaże się, że pozwany nie mieszka pod adresem wskazanym w pozwie, a komornik nie zna z urzędu adresu pozwanego (np. na skutek prowadzonego przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego w innej sprawie), następnym etapem jest złożenie przez powoda wniosku do komornika o ustalenie adresu pozwanego. W przypadku nieustalenia przez komornika żadnego adresu pozwanego powód może złożyć wniosek o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego na podstawie art. 144 § 1 k.p.c. W sprawach o roszczenia alimentacyjne przewodniczący przed ustanowieniem kuratora przeprowadza stosowne dochodzenie w celu ustalenia miejsca zamieszkania lub pobytu pozwanego.

Ponadto uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są obecnie prace, by zmienić ww. regulacje dotyczące doręczeń komorniczych. Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa wprowadzenie obowiązku dla osób fizycznych polegającego na wskazywaniu w odpowiednim rejestrze adresu do doręczeń, na który doręczana byłaby korespondencja sądowa, niezależnego od miejsca zamieszkania/zameldowania, które może być często zmieniane. Osoba fizyczna miałaby obowiązek podać i aktualizować ww. adres pod rygorem pozostawienia korespondencji w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, gdyby podany adres był nieaktualny lub w ogóle nie był wpisany.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości w pierwszej kolejności należałoby rozważyć wykorzystanie do tego celu rejestru PESEL, który jest centralnym zbiorem danych osobowych osób fizycznych, prowadzonym w systemie teleinformatycznym, służącym do prowadzenia ewidencji ludności. Zawiera on dane osób, którym został nadany numer PESEL. Na uwagę zasługuje fakt, iż sądy mają dostęp do systemu „PESEL-SAD”. Wymaga to jednak czasu oraz konsultacji w przedmiotowej kwestii z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw informatyzacji, a być może także zmian w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2024 r., poz. 736).

Z uwagi na gwarancyjny charakter przepisów o doręczeniach nie istnieją instrumenty, które pozwalałyby na szybkie zmiany i całkowite wyeliminowanie problemów w tym obszarze. W przypadku przyjęcia koncepcji wprowadzenia obowiązku wskazania przez osobę fizyczną adresu do doręczeń, na który doręczana byłaby korespondencja sądowa, należałoby dać osobom fizycznym odpowiedni – określony ustawą – czas liczony nawet w latach na wskazanie adresu do doręczeń w rejestrze (np. rejestrze PESEL). Powstanie rejestru adresów do doręczeń wymaga nie tylko stworzenia takiej funkcjonalności w rejestrze PESEL, ale także opracowania i zorganizowania trybów wprowadzania tych adresów do rejestru (wprowadzanie nowych adresów oraz ich zmiany przez samodzielne działanie obywateli oraz przez urzędnika np. w podobny sposób jak zastrzeżenie dowodu itp.). Z uwagi na daleko idące skutki braku adresu do doręczeń w rejestrze, niezbędne byłoby także przeprowadzenie szerokiej kampanii społeczno-informacyjnej w tym przedmiocie. Nowe rozwiązania w ww. zakresie mogłyby być wprowadzone w przypadku ich akceptacji przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra właściwego do spraw informatyzacji, zależnie od dostępnych możliwości technicznych i organizacyjnych.

Podsumowując, rozważana zmiana byłaby zmianą o charakterze systemowym. Wprowadzanie nowych rozwiązań w zakresie doręczeń następowałoby sukcesywnie, zależnie od dostępnych możliwości technicznych i organizacyjnych.

Ad 2

Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzega potrzebę nowelizacji unormowań regulujących obowiązek alimentacyjny oraz postępowanie w sprawach o alimenty, tak aby ułatwić postępowanie w tych sprawach i przyspieszyć ich rozpoznanie. Ma także świadomość problemów z efektywną egzekucją świadczeń alimentacyjnych.

Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z 5 marca 2024 r. w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego (Dz. U. poz. 349), powołana została Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego, do zadań której należy przygotowywanie założeń i ogólnych kierunków zmian w prawie rodzinnym i opiekuńczym oraz opracowanie założeń do aktów normatywnych o podstawowym znaczeniu dla

systemu prawa rodzinnego i opiekuńczego, z uwzględnieniem zadań wynikających z potrzeb harmonizacji prawa polskiego z prawem Unii Europejskiej.

Komisji przedstawiane są postulaty i propozycje zmian w przepisach w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz postępowania w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, opracowywane przez Ministerstwo Sprawiedliwości, jak również Komisja formułuje swoje własne projekty i stanowiska.

Z efektami prac Komisji można się zapoznać pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>.

Ponadto informuję, że aktualnie w Ministerstwie Sprawiedliwości opracowana została tak zwana tabela alimentacyjna, która ma być narzędziem pomocniczym, pomagającym określić koszty zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka. Jej wprowadzenie powinno z jednej strony przyspieszyć proces ustalania wysokości alimentów, zaś z drugiej strony może to być narzędzie informacyjne dla samych stron stosunku alimentacyjnego, które może im pomóc przy zawieraniu ugód w przedmiocie zobowiązań alimentacyjnych.

W ministerstwie prowadzone są także prace legislacyjne nad wprowadzeniem do polskiego porządku prawnego instytucji alimentów natychmiastowych, których ustandaryzowana wysokość będzie pozwalała w wielu przypadkach na natychmiastowe rozstrzygnięcie sprawy o alimenty. Zaletą tej instytucji jest jej przewidywalność co do czasu uzyskania orzeczenia w przedmiocie alimentów oraz ich wysokości. Założeniem jest, że funkcjonowałaby ona obok systemu istniejącego obecnie. Wysokość projektowanych alimentów uzależniona miałaby być od minimalnego wynagrodzenia ustalanego na następny rok, o którym mowa w przepisach ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2024 r., poz. 1773) oraz od liczby dzieci pochodzących od tych samych rodziców. Kwota alimentów byłaby ustalana na podstawie stawki procentowej w zależności od liczby uprawnionych dzieci oraz minimalnego wynagrodzenia. Dodatkowym atutem tego rozwiązania ma być możliwość wydawania ich przez referendarzy sądowych, co w założeniu ma usprawnić proces uzyskiwania orzeczenia w zakresie alimentów i istotne odciążenie sędziów orzekających w sprawach rodzinnych i opiekuńczych.

Prowadzone są także prace nad usprawnieniem i zwiększeniem efektywności egzekucji świadczeń alimentacyjnych. By ustalić kierunek zmian, obecnie analizowane są inne systemy prawne w zakresie obowiązujących w tych systemach rozwiązań normatywnych w zakresie egzekucji alimentów oraz rozważane są postulaty zgłaszane przez różne środowiska i podmioty.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/